

ZIŅOJUMS

**par Eiropas vienotās gaisa telpas gaisa satiksmes pārvaldības sistēmas izpētes kopuzņēmuma 2016.
finanšu gada pārskatiem un Kopuzņēmuma atbilde**

(2017/C 426/08)

SATURS

	<i>Punkts</i>	<i>Lappuse</i>
IEVADS	1-10	57
Kopuzņēmuma SESAR izveide	1-2	57
Pārvaldība	3-4	57
Mērķi	5-6	57
Resursi	7-10	58
ATZINUMS	11-23	58
Atzinums par pārskatu ticamību	12	58
Atzinums par pārskatiem pakārtoto ieņēmumu likumību un pareizību	13	58
Atzinums par pārskatiem pakārtoto maksājumu likumību un pareizību	14	58
Vadības un stratēģisko vadītāju pienākumi	15-17	59
Revidenta pienākumi pārskatu un pakārtoto darījumu revīzijā	18-22	59
BUDŽETA UN FINANŠU PĀRVALDĪBA	24-30	60
2016. gada budžeta izpilde	24	60
Daudzgažu budžeta izpilde saskaņā ar 7. pamatprogrammu un TEN-T	25-27	60
Daudzgažu budžeta izpilde, īstenojot pamatprogrammu "Apvārsnis 2020"	28-30	60
IEKŠĒJĀS KONTROLES MEHĀNISMI	31-34	60
Iekšējās kontroles sistēma	31	60
Ziņošana par SESAR 2020 projektos veiktajiem ieguldījumiem natūrā un to pārbaude	32	61
Priekšlikumu konkursā piedalījušos pieteikumu iesniedzēju finansiālās spējas novērtējums	33	61
Pakalpojumu līgumu rentabilitāte	34	61
PIELIKUMS. IEPRIEKŠĒJOS GADOS FORMULĒTO KOMENTĀRU PĒCPĀRBAUDE		62

IEVADS**Kopuzņēmuma SESAR izveide**

1. Eiropas vienotās gaisa telpas gaisa satiksmes pārvaldības sistēmas izpētes (SESAR) kopuzņēmumu, kurš atrodas Briselē, uz astoņiem gadiem izveidoja 2007. gada februārī. Kopuzņēmums sāka patstāvīgu darbību 2007. gada 10. augustā⁽¹⁾. Padome 2014. gada jūnijā grozīja izveides regulu un pagarināja Kopuzņēmuma darbības laiku līdz 2024. gada 31. decembrim⁽²⁾.

2. Kopuzņēmums SESAR ir publiskā un privātā sektora partnerība ar mērķi izstrādāt un izvēst modernizētu gaisa satiksmes pārvaldību (ATM) Eiropā. Kopuzņēmumu dibināja Eiropas Savienība (ES), kuru pārstāv Komisija, un Eiropas Aeronavigācijas drošības organizācija (Eirokekontrole). Pēc tam, kad tika izsludināts uzaicinājums paust ieinteresētību, par Kopuzņēmuma dalībniekiem kļuva 19 aviācijas nozares publiskie un privātie uzņēmumi. Tie ir lidaparātu ražotāji, lidostu un lidaparātu aprīkojuma ražotāji, aeronavigācijas pakalpojumu sniedzēji un lidostu pārstāvji.

Pārvaldība

3. Kopuzņēmuma SESAR pārvaldības struktūru veido Valde un izpilddirektors.

4. Valdes sastāvā ir kopuzņēmuma SESAR dalībnieki un ieinteresēto personu pārstāvji (kas pārstāv militāros un civilos gaisa telpas lietotājus, aeronavigācijas pakalpojumu sniedzējus, aprīkojuma ražotājus, lidostas, ATM nozares darbiniekus un zinātniekus). Valdes pienākumos ir pieņemt Padomes apstiprināto ATM ģenerālplānu un īstenot vispārēju kontroli pār SESAR projekta īstenošanu. Izpilddirektors ir atbildīgs par Kopuzņēmuma pārvaldību ikdienā.

Mērķi

5. SESAR projekta mērķis ir modernizēt ATM Eiropā, formulējot, izstrādājot un piegādājot jaunas vai uzlabotas tehnoloģijas un procedūras. Projekts iedalās trijos procesos:

- definēšanas process (2004.–2007. gads), kuru vadīja Eirokekontrole un līdzfinansēja no Eiropas komunikāciju tīkla transporta (TEN-T) programmas. Šajā procesā tika izstrādāts Eiropas ATM ģenerālplāns, kurā ir definēts nākamās paaudzes modernas gaisa satiksmes pārvaldības sistēmas saturs, izstrāde un izvēršana,
- divdaļīgs izstrādes process (2007.–2013. gads, pagarināta līdz 2016. gadam), kuru vada kopuzņēmums SESAR un kuru līdzfinansē no TEN-T un Septītās pētniecības pamatprogrammas (7. pamatprogramma),
- izvēršanas process (2014.–2024. gads), kas jāvada gaisa satiksmes nozarei un ieinteresētajām personām, lai plašā mērogā ražotu un īstenotu jauno gaisa satiksmes pārvaldības (ATM) infrastruktūru ar programmas “Apvārsnis 2020” līdzfinansējumu.

6. Kopuzņēmuma SESAR mērķis 7. pamatprogrammas un TEN-T programmas ietvaros bija modernizēt ATM un palielināt tās drošību Eiropā, koordinējot un koncentrējot visu ES pētniecības un izstrādes darbu jaunu tehnoloģisko sistēmu, komponentu ražošanu un darbības procedūru izstrādi, kā noteikts Eiropas ATM ģenerālplānā (SESAR I – izstrādes process). Saskaņā ar programmu “Apvārsnis 2020” kopuzņēmums SESAR īsteno SESAR II programmu (SESAR 2020), kuras mērķis ir pētniecības un inovācijas koordinēšana, ko veic kopuzņēmuma ieinteresētās personas (izstrādes procesa turpinājums), un jaunās ATM infrastruktūras ieviešana (izvēršanas process).

⁽¹⁾ Padomes 2007. gada 27. februāra Regula (EK) Nr. 219/2007, ar ko izveido Kopuzņēmumu, lai izstrādātu jaunas paaudzes Eiropas gaisa satiksmes pārvaldības sistēmu (SESAR) (OV L 64, 2.3.2007., 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Regulu (EK) Nr. 1361/2008 (OV L 352, 31.12.2008., 12. lpp.).

⁽²⁾ Padomes 2014. gada 16. jūnija Regula (ES) Nr. 721/2014, ar kuru Regulu (EK) Nr. 219/2007, ar ko izveido Kopuzņēmumu, lai izstrādātu jaunas paaudzes Eiropas gaisa satiksmes pārvaldības sistēmu (SESAR), groza attiecībā uz Kopuzņēmuma darbības termiņa pagarināšanu līdz 2024. gadam (OV L 192, 1.7.2014., 1. lpp.).

Resursi

7. SESAR I programmas izstrādes procesam 2008.–2015. gadā atvēlētais budžets bija 2 100 miljoni EUR, un tas vienādās daļās bija jāveido no ES, Eirokontroles un iesaistīto gaisa satiksmes nozares publiskā un privātā sektora partneru finansējuma. ES iemaksu, kas nepārsniedz 700 miljonus EUR, finansē no 7. pamatprogrammas un TEN-T programmas ⁽³⁾.

8. ES maksimālā iemaksa kopuzņēmumā SESAR programmas SESAR 2020 īstenošanai ir 585 miljoni EUR, kas jāizmaksā no "Apvārsnis 2020" ⁽⁴⁾. Saskaņā ar SESAR 2020 dalības nolīgumiem Eirokontrolei ir jāiemaksā aptuveni 500 miljoni EUR, bet pārējiem dalībniekiem no gaisa satiksmes nozares Kopuzņēmuma pamatdarbībās ir jāiegulda līdzekļi vismaz 720,7 miljonu EUR apmērā. Apmēram 90 % no Eirokontroles un citu dalībnieku finansējuma ir ieguldījums natūrā.

9. Attiecībā uz naudas ieguldījumiem Kopuzņēmuma administratīvajās izmaksās Valde lemj par summām, kuras katram dalībniekam jāiemaksā proporcionāli ieguldījumam, ko tas piekritis maksāt, un nosaka termiņus, kādos dalībniekiem ir jāveic iemaksas.

10. 2016. gadā kopuzņēmuma SESAR maksājumu budžets bija 157,1 miljons EUR (2015. gadā – 136,9 miljoni EUR). 2016. gada 31. decembrī Kopuzņēmumā strādāja 44 darbinieki (2015. gadā – 41 darbinieks) ⁽⁵⁾.

ATZINUMS

11. Mēs revidējam:

- a) Kopuzņēmuma pārskatus, kuri ietver finanšu pārskatus ⁽⁶⁾ un budžeta izpildes pārskatus ⁽⁷⁾ par 2016. gada 31. decembrī slēgto finanšu gadu, un
- b) šiem pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 287. pantā.

Atzinums par pārskatu ticamību

12. Mēs uzskatām, ka Kopuzņēmuma pārskati par 2016. gada 31. decembrī slēgto gadu visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo Kopuzņēmuma finanšu stāvokli 2016. gada 31. decembrī, tā darbību rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā datumā slēgtajā gadā saskaņā ar Kopuzņēmuma finanšu noteikumiem un Komisijas grāmatveža pieņemtajiem grāmatvedības noteikumiem. Tie balstās uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem.

Atzinums par pārskatiem pakārtoto ieņēmumu likumību un pareizību

13. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2016. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie ieņēmumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

Atzinums par pārskatiem pakārtoto maksājumu likumību un pareizību

14. Mēs uzskatām, ka pārskatiem par 2016. gada 31. decembrī slēgto gadu pakārtotie maksājumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi.

⁽³⁾ Vispārējais nolīgums starp Eiropas Komisiju un kopuzņēmumu SESAR (2009. gada decembris), 3. pants.

⁽⁴⁾ Regula (EK) Nr. 219/2007, kurā grozījumi izdarīti ar Regulu (EK) Nr. 1361/2008, 4. panta 1. punkts.

⁽⁵⁾ Plašāka informācija par Kopuzņēmuma kompetenci un darbībām ir pieejama tīmekļa vietnē <http://www.sesarju.eu>.

⁽⁶⁾ Finanšu pārskati ietver bilanci, finanšu darbības rezultātu pārskatu, naudas plūsmas pārskatu, pārskatu par neto aktīvu pārmaiņām, kopsavilkumu par nozīmīgām grāmatvedības metodēm un citus paskaidrojumus.

⁽⁷⁾ Budžeta izpildes pārskati ietver pārskatus, kuros apkopo visas budžeta operācijas, un paskaidrojumus.

Vadības un stratēģisko vadītāju pienākumi

15. Saskaņā ar LESD 310.–325. pantu un Kopuzņēmuma finanšu noteikumiem vadības pienākums ir sagatavot un iesniegt pārskatus, pamatojoties uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem, un nodrošināt tiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Šie pienākumi ietver iekšējās kontroles izveidi, ieviešanu un īstenošanu attiecībā uz finanšu pārskatu sagatavošanu un izklāstu tā, lai krāpšanas vai kļūdas dēļ tajos nebūtu sniegtas būtiski nepareizas ziņas. Vadības pienākumos tostarp ir nodrošināt, lai finanšu pārskatos atspoguļotās darbības, finanšu darījumi un informācija atbilstu to regulējumam. Kopuzņēmuma vadībai ir galīgā atbildība par pārskatiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību.

16. Sagatavojot pārskatus, vadības pienākums ir novērtēt Kopuzņēmuma spēju turpināt darbību, attiecīgi izklāstīt jautājumus, kas saistīti ar darbības turpināšanu, un izmantot darbības turpināšanas pieņemumu grāmatvedībā.

17. Stratēģiskie vadītāji ir atbildīgi par struktūras finanšu ziņojumu sagatavošanas procesa pārraudzību.

Revidenta pienākumi pārskatu un pakārtoto darījumu revīzijā

18. Mūsu mērķi ir iegūt pamatotu pārliecību par to, ka Kopuzņēmuma pārskatos nav sniegtas būtiski nepareizas ziņas un ka tiem pakārtotie darījumi ir likumīgi un pareizi, un, balstoties uz mūsu veikto revīziju, sniegt Eiropas Parlamentam un Padomei vai citām attiecīgām budžeta izpildes apstiprinātājiestādēm deklarāciju par pārskatu ticamību un tiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Pamatota pārliecība ir augsts pārliecības līmenis, bet tā nav garantija, ka revīzijā vienmēr tiks atklātas būtiski nepareizas ziņas vai būtiska neatbilstība, ja tāda pastāv. Tās var rasties krāpšanas vai kļūdas dēļ un tiek uzskatītas par būtiskām tad, ja var pamatoti sagaidīt, ka atsevišķi vai kopā tās varētu ietekmēt saimnieciskos lēmumus, kurus lietotāji pieņem, pamatojoties uz šiem pārskatiem.

19. Revīzija ietver procedūras, ar kurām iegūst revīzijas pierādījumus par pārskatos minētajām summām un sniegto informāciju un par tiem pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Procedūru izvēle ir atkarīga no revidenta sprieduma, tostarp novērtējuma par risku, ka krāpšanas vai kļūdas dēļ pārskatos ir sniegtas būtiski nepareizas ziņas vai ka saistībā ar pakārtotajiem darījumiem ir būtiski pārkāpts Eiropas Savienības juridiskais regulējums. Veicot riska novērtējumus, lai izstrādātu konkrētajiem apstākļiem atbilstošas revīzijas procedūras, nevajadzētu atzīties par iekšējās kontroles mehānismu neefektivitāti, ņem vērā iekšējās kontroles mehānismus, kuri attiecas uz pārskatu sagatavošanu un patiesu izklāstu un pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Revīzijā novērtē arī izmantoto grāmatvedības metožu piemērotību un vadības veikto grāmatvedības aplēšu pamatotību, kā arī pārskatu vispārējo izklāstu.

20. Saistībā ar ieņēmumiem mēs pārbaudām no Komisijas saņemto subsīdiju un novērtējam Kopuzņēmuma maksu un citu ieņēmumu iekasēšanas procedūras.

21. Saistībā ar izdevumiem mēs pārbaudām maksājumu darījumus, kad izdevumi ir radušies un ir iegrāmatoti un pieņemti. Šī pārbaude aptver visas maksājumu kategorijas (tostarp aktīvu iegādei veiktos maksājumus) to veikšanas stadijā.

22. Sagatavojot šo ziņojumu un atzinumu, mēs ņemām vērā neatkarīga ārējā revidenta veikto revīzijas darbu saistībā ar Kopuzņēmuma pārskatiem, kā noteikts ES Finanšu regulas⁽⁸⁾ 208. panta 4. punktā.

23. Turpmākie komentāri nav pretrunā ERP sniegtajiem atzinumiem.

⁽⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV L 298, 26.10.2012., 1. lpp.).

BUDŽETA UN FINANŠU PĀRVALDĪBA

2016. gada budžeta izpilde

24. Ņemot vērā iepriekšējos gados neizlietotās apropriācijas (5,7 miljoni EUR), galīgais 2016. gada budžets, kas pieejams no 7. pamatprogrammas un programmas "Apvārsnis 2020", ietver saistību apropriācijas 101,4 miljonu EUR apmērā un maksājumu apropriācijas 162,8 miljonu EUR apmērā. Saistību un maksājumu apropriāciju izlietojums attiecīgi bija 95,7 % un 63,2 %. Maksājumu apropriāciju zemais īstenošanas līmenis ir galvenokārt saistīts ar kopuzņēmuma SESAR dalībnieku veikto pētījumu un izstrādes darbu kavēšanos.

Daudz gadu budžeta izpilde saskaņā ar 7. pamatprogrammu un TEN-T

25. No kopējā pamatdarbības un administratīvā budžeta, kas SESAR I darbībām bija 892,8 miljoni EUR⁽⁹⁾, līdz 2016. gada beigām kopuzņēmums SESAR bija uzņēmis saistības par 827,4 miljoniem EUR un veicis maksājumus par 704,2 miljoniem EUR (79 % no pieejamā budžeta).

26. No 1 254,5 miljoniem EUR ieguldījuma natūrā un naudā, kas pārējiem dalībniekiem jāiemaksā kopuzņēmuma SESAR pamatdarbībās un administratīvajās darbībās (670,2 miljoni EUR no Eirokontroles un 584,3 miljoni EUR no gaisa satiksmes nozares dalībniekiem), līdz 2016. gada beigām Kopuzņēmums bija apstiprinājis iemaksas 910 miljonu EUR apmērā (427,7 miljonus EUR no Eirokontroles un 482,3 miljonus EUR no gaisa satiksmes nozares). Līdz 2016. gada beigām kopuzņēmumam SESAR bija paziņots, ka citi dalībnieki ir veikuši ieguldījumus natūrā 1 33,5 miljonu EUR vērtībā (49,2 miljoni EUR no Eirokontroles un 84,2 miljoni EUR no gaisa satiksmes nozares dalībniekiem).

27. Kopējie ES naudas ieguldījumi 2016. gada beigās bija 597,1 miljoni EUR salīdzinājumā ar kopējiem ieguldījumiem natūrā un naudā, kas no Eirokontroles bija 476,9 miljoni EUR un no gaisa satiksmes nozares dalībniekiem – 566,5 miljoni EUR.

Daudz gadu budžeta izpilde, īstenojot pamatprogrammu "Apvārsnis 2020"

28. No 585 miljoniem EUR programmas "Apvārsnis 2020" līdzekļu, kas SESAR 2020 īstenošanai bija piešķirti kopuzņēmumam SESAR, līdz 2016. gada beigām Kopuzņēmums bija uzņēmis saistības par 61,6 miljoniem EUR un veicis maksājumus par 49,9 miljoniem EUR (8,5 % no piešķirtajiem līdzekļiem). Šie maksājumi galvenokārt bija priekšfinansējums SESAR 2020 projektu pirmajam vilnim.

29. Līdz 2016. gada beigām ES kopējie naudas ieguldījumi Kopuzņēmuma pamatdarbībās bija 56,8 miljoni EUR.

30. Pārējiem dalībniekiem SESAR 2020 projektu īstenošanai Kopuzņēmuma pamatdarbībās ir jāveic ieguldījumi natūrā un naudā 1 220,7 miljonu EUR apmērā (500 miljoni EUR no Eirokontroles un 720,7 miljoni EUR no gaisa satiksmes nozares). Taču 2016. gada beigās SESAR 2020 projekti bija pašā sākumstadijā un Valde nekādus ieguldījumus natūrā un naudā nebija apstiprinājusi.

IEKŠĒJĀS KONTROLES MEHĀNISMI

Iekšējās kontroles sistēma

31. Kopuzņēmums SESAR ir ieviesis *ex ante* kontroles procedūras, pamatojoties uz finanšu un pamatdarbības dokumentārajām pārbaudēm, un veic dotāciju saņēmēju *ex post* revīzijas. Šīs pārbaudes ir galvenie rīki, ar kuriem var novērtēt, cik pareizi un likumīgi ir pakārtotie darījumi, tostarp iemaksas naudā un natūrā, ko veikuši Kopuzņēmuma dalībnieki, kuri nav ES. Atlikušais kļūdu īpatsvars *ex post* revīzijās, par kurām Kopuzņēmums ziņoja 2016. gada beigās, bija 1,34 %⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ Kopsummu 892,8 miljoni EUR veido 700 miljonu EUR ES naudas ieguldījums, ko finansē no 7. pamatprogrammas un TEN-T programmas, 165 miljonu EUR naudas ieguldījums no Eirokontroles un 27,8 miljonu EUR naudas ieguldījums no gaisa satiksmes nozares dalībniekiem.

⁽¹⁰⁾ Kopuzņēmuma SESAR 2016. gada darbības pārskats, 81. lpp.

Ziņošana par SESAR 2020 projektos veiktajiem ieguldījumiem natūrā un to pārbaude

32. Kopuzņēmums SESAR vēl nav ieviesis īpašus norādījumus dalībniekiem un to ārējiem revidentiem attiecībā uz to, kā deklarējami un apstiprināmi dalībnieku ieguldījumi natūrā SESAR 2020 projektos. Kopuzņēmums arī nav izveidojis iekšējos norādījumus par SESAR 2020 projektu izmaksu deklarāciju *ex ante* pārbaudēm, pamatojoties uz Komisijas *ex ante* kontroles stratēģiju "Apvārsnim 2020".

Priekšlikumu konkursā piedalījušos pieteikumu iesniedzēju finansiālās spējas novērtējums

33. Attiecībā uz slēgtajiem rūpnieciskās izpētes priekšlikumu konkursiem, kuros drīkstēja piedalīties Kopuzņēmuma nozares dalībnieki, Kopuzņēmums piešķir dotācijas projektu konsorciem, kaut arī saņēmēju finansiālās dzīvotspējas pārbaudes, ko veica Pētniecības izpildaģentūra, divos gadījumos liecināja, ka konsorcijs koordinējošā nozares dalībnieka finansiālā spēja bija vāja. Tas rada lielāku finanšu risku šo projektu pabeigšanai un palielina finanšu risku arī citos projektos, kuros abi šie saņēmēji ir iesaistīti. Izpilddirektora lēmums abos gadījumos balstījās uz papildu *ad hoc* riska novērtējumu, ko veica kopuzņēmuma SESAR darbinieki. Tomēr Kopuzņēmums vēl nav izveidojis sistemātisku iekšējo procedūru, kas ļautu atkārtoti izvērtēt dotāciju projekta koordinatora vājo finansiālo spēju, ietverot pasākumus palielināta finanšu riska mazināšanai un kompensēšanai.

Pakalpojumu līgumu rentabilitāte

34. Pakalpojumu iepirkuma procedūrās Kopuzņēmums nosaka maksimālo līguma budžetu. Šī maksimālā summa nebalstās uz sistemātisku izmaksu aplēses procesu un pamatotu tirgus cenu atsaucē sistēmu. Tas nenodrošina Kopuzņēmuma daudzgažu pakalpojumu līgumu rentabilitāti, jo pieredze liecina, ka lielākā daļa saņemto piedāvājumu bija par summu, kas tuva maksimālajam budžetam.

Šo ziņojumu 2017. gada 19. septembra sēdē Luksemburgā pieņēma IV apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas loceklis Baudilio TOMÉ MUGURUZA.

Revīzijas palātas vārdā –

priekšsēdētājs

Klaus Heiner LEHNE

PIELIKUMS

Iepriekšējos gados formulēto komentāru pēcpārbaude

Gads	ERP komentārs	Koriģējošā pasākuma statuss (ieviests/ieviešana ir sākta/ieviešana nav sākta)
	<i>Interesu konflikti</i>	
2015	Komisija 2015. gada jūlijā izdeva kopuzņēmumiem adresētas pamatnostādnes par noteikumiem attiecībā uz interešu konfliktiem, tostarp vienotu paraugu deklarācijai par interešu konflikta neesamību, kas Kopuzņēmumam ir jāiekļauj savās procedūrās.	Ieviests

KOPUZŅĒMUMA ATBILDE

24. Viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc ir kavēta maksājumu izpilde par dalībnieku pētījumiem un izstrādēm, ir sarežģījumi, pielāgojot vispārējos programmas “Apvārsnis 2020” IT rīkus kopuzņēmuma SESAR īpašajām vajadzībām. Šis process sākās 2016. gadā un joprojām turpinās.

30. Attiecībā uz SESAR programmas “Apvārsnis 2020” projektiem, kas pieteikti ierobežotos konkursos, sagaidāms, ka dalībnieki savas pirmās izmaksu deklarācijas iesniegs 2018. gadā. Kopuzņēmums SESAR tad sāks saistīto ieguldījumu natūrā apstiprināšanu.

32. Kopuzņēmuma SESAR administratīvā valde 2016. gada decembrī pieņēma dokumentu “Ieguldījumu natūrā metodoloģija un apstiprināšanas process kopuzņēmumā SESAR (tikai SESAR 2020 programma)”, saskaņā ar kuru kopuzņēmums SESAR izstrādās darba uzdevumu un sertifikāta paraugu, ko laikus iesniegt valdei pirms ieguldījumu natūrā saņemšanas 2018. gadā. Kopuzņēmums SESAR izskatīs, vai ir nepieciešams pieņemt Komisijas programmas “Apvārsnis 2020” *ex ante* kontroles stratēģiju konkrētiem riskiem, kas saistīti ar SESAR 2020 projektiem. Tikmēr kopuzņēmums SESAR pēc analogijas piemēro Komisijas *ex ante* kontroles stratēģiju.

33. Aplūkojot papildu riska novērtējumu rezultātus, ko veica saskaņā ar programmas “Apvārsnis 2020” vadlīnijām, kopuzņēmums SESAR secināja, ka, noraidot projektu koordinātorus tikai uz Pētniecības izpildaģentūras veiktās analīzes pamata, kopuzņēmumam varētu rasties būtisks risks iesaistīties pārsūdzības procedūrā. Tomēr kopuzņēmums SESAR piekrīt, ka ir jāizveido iekšēja procedūra, ar ko atkārtoti novērtēt dotēta projektu koordinātoru zemu finansiālo dzīvotspēju, tostarp palielināto finanšu risku mazināšanas un kompensēšanas pasākumus.

34. Pēc Revīzijas palātas novērojuma 2017. gada aprīlī kopuzņēmums SESAR ieviesa metodiku, ar kuru iepirkuma plānošanas posmā sistemātiski novērtēt līgumu vajadzības un izmaksas. Metodika jau ir izmantota vairākos gadījumos.